

De gamle platter fortæller – 37.

DAGBLADETS navnkundige journalist, salige Arne Jensen, skrev i starten af 1970'erne artikelserien "De gamle platter fortæller" om kongeskiverne fra Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskab. Det blev til i alt 75 artikler, der blev bragt i DAGBLADET i 1972/73. Enkelte af artiklerne blev gengivet op til fugleskydningsselskabets 200 års jubilæum i 1987.

Som en markering af fugleskydningsselskabets 225 års jubilæum, den 28. august 2012, bliver Arne Jensens artikler nu genudgivet. I nogle tilfælde er historien eller ny viden løbet fra artiklerne, men i respekt for Arne Jensen, bliver alle artiklerne bragt, som de i sin tid blev skrevet af den lune journalist. Bortset fra justeringer af diverse trykfejl, er der ikke rettet et komma i Arne Jensens artikler. For at artiklerne til stadighed kan have et opdateret og korrekt indhold i forhold til nutidens læsere, vil der dog i de fleste tilfælde være tilføjet et supplerende efterskrift til de gamle artikler.

Skulle disse tilføjelser eller korrektioner være mangelfulde eller utilstrækkelige, vil det være meget interessant hvis DAGBLADETS læsere kan supplere.

Foruden de gamle artikler, har redaktøren på fugleskydningsselskabets hjemmeside, Henrik Brandt, i samarbejde med redaktionsleder på DAGBLADET Lars Ahn Pedersen forøget serien med yderligere 25 artikler. De 100 artikler vil blive bragt i DAGBLADET i de 100 lørdagsaviser der ligger op til jubilæumsdagen.

Fugleskydningsselskabets officielle betegnelse for de gamle klenodier er "skiver", men i fortsat respekt for Arne Jensens ordvalg, vil vi her bibeholde den oprindelige overskrift.

Interesserede læsere kan læse meget mere om det gamle selskab på www.roskildefugleskydning.dk.

74-årig på cykel til Dybbøl

For hundrede år siden var Hersegade vængernes og stengærdernes gade

Den tredje og sidste af de Kornerupper, der har indlagt sig fortjeneste ved at blive fuglekonge med efterfølgende platte-indlemmelse i Roskilde og Omegns Fugleskydningsselskabs samling på hotel Prindsen, er tømremester Hans Jacob Bruun-Kornerup, der opnåede værdigheden i 1891.

Hans Jacob Bruun-Kornerups fugleskydningsskive forestiller tømrerpladsen, Hersegade 7, hvor der nu ligger en stor ejendom, som indehaves af et medlem af en anden gammel Roskilde-slægt, nemlig købmand H. Frederiksen, og hvor en række virksomheder har til huse.

Tømremesteren var født i Præstø, hvor hans far var købmand, og navnet Bruun, bragte hans mor med i ægteskabet. Det er iøvrigt interessant at se, hvordan hans navn skifter fra den ene kilde til den anden. Mellemlavnet staves skiftevis Bruun, Brun og Brunn, og bindestregen til efternavnet er flere steder slettet, men da der på fugleskydningsplatten tydeligt står H.J. Bruun-Kornerup, regner vi det for det rette, for man kan vist roligt gå ud fra, at fugleskydningskongen har sat en ære i, at hans platte, der skulle stå som minde om hans liv og virke, skulle være helt korrekt.

*

Hans Jacob Bruun-Kornerup overtog i 1876 tømmerpladsen af købmand Anders Borch, et tidligere nævnt medlem af en af Roskildes daværende tre købmands-dynastier. Han drev den, indtil han omkring århundredeskiftet flyttede til Frederiksberg, hvor han døde 17. december 1931, 85 år gammel. Han betegnes som en dygtig håndværker, der var æresmedlem indenfor sit laug, som han tilhørte i over 50 år. Han var ivrig fodsportsmand og cyklist og gjorde således i 1920 som 74-årig turen til genforeningsfesten på Dybbøl på cykel.

Da han havde tømmer- og afbindingsplads i Hersegade, skyggede et stort løvtræ med sin brede krone ud mod gaden. Inde på pladsen lå en beboelselænge, gulkalket og hyggelig med kviste og omgivet af have.

Først efter år 1900 blev den nuværende ejendom bygget af tømrermester Lars Kristiansen.

Hersegade har tidligere været omtalt i denne serie, men der kan vel intet forkert være i at fremdrage lidt nyt – eller rettere meget gammelt.

I 1832 udgav kancelliråd Wendrik Behrmann et ”Grundrids til en historisk-topografisk Beskrivelse af det gamle Konge- og Bispesæde Roskilde med sine egne og Omegnens Mærkværdigheder, især dens Domkirke og sammes Monumenter, indtil vore Dage. ”Det hedder heri om den nuværende Hersegade ”Hirsegaden, Heesegaden, Hedsegaden. Hvoraf Gaden har fået dette Navn, veed man ikke; men at ville aflede det af det tyske Hirsch (hjort) er nok lige så falsk som latterligt.” Nej, så er der nok mere ræson i udlægningen: Hestegade.

Hersegade var gennem århundreder en vigtig færdselsvej for Roskilde. Det ophørte omkring 1870. Dengang var den udpræget vængernes og stengærdernes gade. En snes år forinden var der begyndt at dukke små, enetages huse op, og påfaldende var de mange vognmandsgårde. I 1850 havde Roskilde ti vognmænd, og af dem boede de fem i Hersegade.

Det var en selvfølge, at de alle havde jordbrug, hvilket medførte dyr, stalde, møddinger og vogne, hvoraf de sidste ofte på grund af manglende plads inde i gårdene måtte parkere ude på gaden eller i rendestenen. Møddinger og forskelligt affald har sikkert også figureret ude på stenbroen.

Beværtningernes antal for ca. 100 år siden var gennemgående fem.

Når man betænker, at Roskildes indbyggerantal siden er omkring femdoblet, må man sige, at der er sket et tilbageskridt på dette område, idet der nu er Roskilde Håndværkerforening restaurant i Hersegade 9 samt ”Kælderhalsen” og den nyåbnede ”Grisen” i nr. 11 – og de sidste to er endda med samme indehaver.

Men lad os slutte denne gennemgang af dynastiet Kornerup med at nævne, at der sprede landet over er talrige efterkommere af stamfaderen. En af efterkommerne er fru Cecilie Olsen, gift med skyldrådsformand, gårdejer Christen Olsen, Lynghøjgård, Svogerslev. Deres børnebørn er tiende generation af stamfaderen.

- aj.

*

Efterskrift:

I dag hænger skiverne for de nulevende fuglekonger i Restaurant Håndværkeren, mens de afdøde fuglekongers skiver er deponeret på Roskilde Museum. Hans Jacob Bruun-Kornerups skive indgår i museets særlige afsnit for skiverne og historien omkring Roskilde Fugleskydningsselskab.

*

Hans Jacob Bruun-Kornerup døde ikke som 85-årig, men som 84-årig.

*

Hans Jacob Bruun-Kornerup blev født den 23. maj 1947. Således var han 73 år gammel ved genforeningen den 9. juli 1920.

*

Hverken ”Kælderhalsen” eller ”Grisen” eksisterer mere i Hersegade 11. Der er stadig beværtning ud mod gaden. I dag er det ”Gustav Wieds Vinstue” der nyder godt af lokalerne. I kælderen holder Reinhardt Dans til i dag.

Heller ikke købmand H. Frederiksen eksisterer mere i Hersegade.

- hb.

Artiklen blev bragt i Dagbladet den 9. december 1972 og den 28. maj 2011